

Za: koalicijske stranke

V vednost: mediji

Ljubljana, 9. januar 2014

Zadeva: Poziv nevladnih organizacij k zaustavitvi projekta TEŠ 6

Spoštovani!

V času, ko koalicijski partnerji pripravljate nov koalicijski dogovor, ki se naj bi opredelil tudi do usode projekta TEŠ 6, vam še enkrat posredujemo že pojasnjene argumente, ki govorijo v prid ustavitvi projekta. Projekt TEŠ 6 je že od samega začetka ekonomsko neupravičen in za preskrbo z električno energijo dokazano nepotreben, sporen z okoljskega in družbenega vidika ter obremenjen s korupcijskimi tveganji. Resen in tehten razmislek o projektu mora vse te vidike upoštevati.

Nevladne organizacije na negativno ekonomiko projekta opozarjamo že dlje časa. Novembra 2011 je neodvisno nizozemsko svetovalno podjetje s pregledom 4. investicijskega programa TEŠ 6¹ ugotovilo, da metodološke napake v izračunih pomagajo polepšati ekonomsko sliko projekta. Že takrat je bilo izpostavljeno, da so cene lignita ocenjene prenizko, da je predpostavka o povečani učinkovitosti izkopa lignita neutemeljena in da so podcenjeni stroški CO₂. Prav tako niso bila primerno analizirana tveganja, ki jim je projekt izpostavljen.

Januarja 2012 smo nevladne organizacije pozvale k uvedbi moratorija, etičnega razsodišča in pripravi trajnostnega energetskega scenarija². Odziv politike je bil ničeln. Med aprilom in junijem 2012 smo na Državni zbor preko koalicije Ustavimo TEŠ 6³ naslovili vrsto strokovnih dokumentov, iz katerih je bilo zelo jasno razvidno, da se je trenutno stanje projekta dalo napovedati že takrat.

Nismo se zmotili, le politika ni želela slišati. Decembra 2012 smo na Državni zbor naslovili odprto pismo⁴ z zahtevo, da odstopi od državnega poročstva za TEŠ 6, saj niso bili izpolnjeni vsi pogoji, ki so navedeni v zakonu.

Naročili smo neodvisno ekonomsko mnenje o 5. investicijskem programu⁵, ki ga je pripravil dr. Kešeljevič. V njem je izpostavljeno: „NIP5 vsebuje določene predpostavke, ki so preveč optimistične (cene kuponov CO₂, izboljšanje učinkovitosti delovanja brez utemeljitve, cene premoga), kar prikazuje boljšo ekonomiko projekta, pri čemer celovito ne obvladuje tveganj, ki jim je projekt izpostavljen (npr. sprememba obrestnih mer, nesklenjena dolgoročna pogodba o dobavi premoga s točno določenimi in obvezujočimi cenami). Hkrati pa NIP5 tudi ne upošteva v energetske sektorski politiki RS postavljeno merilo minimalne diskontne stopnje (9 %), pri kateri je neto sedanja vrednost projekta TEŠ 6 negativna pri vsakem od omenjenih scenarijev.«

Kampanja Še je čas⁶ je poleg okoljskih in ekonomskih argumentov opozorila tudi na hude posledice delovanja TEŠ 6 na zdravje ljudi. Poročilo *Družbeni strošek energije iz Šoštanja*⁷ je na podlagi metodologije Evropske agencije za okolje ocenilo, da bo TEŠ 6 v času delovanja povzročil med 33 in 48 smrtnih žrtev letno ter med 168 in 242 milijonov evrov gospodarske škode na leto. Poročilo je dvignilo kar nekaj prahu, a opozorila politika ni slišala.

1 http://www.focus.si/files/Publikacije/CE_Delft_7619_Sostanj_Power_Plant_FINAL.pdf

2 http://www.greenpeace.org/slovenia/si/Medijsko-sredisce/zadnje-objave/_odprto_pismo/

3 <http://www.ustavimotes6.si/>

4 <http://www.greenpeace.org/slovenia/Global/slovenia/05112012%20Odprto%20pismo%20Vladi%20in%20DZ%20o%20ustavitvi%20izvajanja%20zakona%20o%20porostvu%20ZPODPTES.pdf>

5 http://www.focus.si/files/programi/energija/2012/strokovno_mnenje_NIP5.pdf

6 <http://www.sejecas.si/>

7 <http://www.greenpeace.org/slovenia/Global/slovenia/Dokumenti/Poro%C4%8Dilo%20kon%C4%8Dno%20s%20hiperlinki.pdf>

Negativne vplive kurjenja premoga na zdravje je marca 2013 dodatno pojasnilo poročilo organizacije HEAL (Health and Environment Alliance) *Neplačan račun na zdravje – kako nam kurjenje premoga povzroča bolezni*⁸, ki razkriva zdravstveno in finančno breme kurjenja premoga v državah EU. Strošek bolezni, ki jih povzročajo termoelektrarne na premog, evropske državljanke na leto stane dodatnih 42,8 milijard evrov. Najnovejši dokaz o škodljivosti premoga za zdravje ljudi pa je 12. junija 2013 objavljeno poročilo organizacije Greenpeace *Tihi ubilajci – Zakaj mora Evropa energijo iz premoga nadomestiti z zeleno energijo*⁹. To poročilo ocenjuje, da je onesnaženje, ki ga povzročajo premogovne termoelektrarne v EU, odgovorno za tisoče prezgodnjih smrti ter za okrog 240.000 izgubljenih let življenja v letu 2010. V državah z intenzivno porabo premoga rezultat nakazuje, da umre več ljudi zaradi kurjenja premoga kot v prometnih nesrečah.

Zdaj je že jasno, da so pogoji, ki so pogojevali izdajo državnega poročstva, za TEŠ 6 nedosegljivi, hkrati je jasno, da bo TEŠ 6 ob zagonu ustvarjal izgubo. Če k temu prištejemo še družbene stroške, dvoma ne sme biti več – projekt TEŠ 6 nikakor ne sme začeti z obratovanjem!

Projekt je mogoče zaustaviti in s tem preprečiti nadaljnje izgube – tako ekonomske, kot tudi zdravstvene in okoljske. Če se odločite za nadaljevanje projekta, zavestno sprejemate ekonomska, okoljska in zdravstvena tveganja, ki jih projekt prinaša. Tem tveganjem boste izpostavili tudi vse nas.

Čas je, da sprejmete PRAVO odločitev. Zahtevamo, da odrečete državno podporo projektu TEŠ 6 in prevzamete moralno ter dejansko odgovornost za reševanje nastalega problema. Zatiskanje oči in podpora poglobljanju problema bo negativne posledice TEŠ 6 prenesla na pleča tistih, ki s tem nismo imeli ničesar! Kakršnokoli dodatno odlivanje davkoplačevalskega denarja v ta projekt bi bilo nesprejemljivo in vredno vsakega obsojanja. TEŠ je grobo kršil pogoje, ki so bili osnova za državno poročstvo, zato morate ukrepati, preden se poročstvo materializira na račun davkoplačevalcev.

S spoštovanjem,

Živa Gobbo, Focus, društvo za sonaraven razvoj
Nina Štros, Greenpeace v Sloveniji
Vida Ogorelec, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
Gorazd Marinček, Slovenski E-forum
Anamarija Slabe, Inštitut za trajnostni razvoj
Matej Ogrin, CIPRA Slovenija
Marko Peterlin, Inštitut za politike prostora
Katarina Bervar Sternad, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC
Jan Peloz, Mladinsko združenje Brez izgovora
Uroš Brankovič, Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj
Petra Matos, Ekologi brez meja
Herman Mikuž, Temno nebo Slovenije
Maja Jelenčič, Društvo Dinaricum
Dušan Plut, Gibanje za trajnostni razvoj Slovenije - TRS
Dane Podmenik, Zavod Eko-Humanitatis
Matjaž Ugovšek, Društvo Duh časa
Josip Rotar, Slovenska kolesarska mreža

⁸ http://www.env-health.org/IMG/pdf/heal_report_the_unpaid_health_bill_how_coal_power_plants_make_us_sick_final.pdf

⁹ <http://www.greenpeace.org/slovenia/Global/international/publications/climate/2013/Silent-Killers.pdf>